

Pokožku mohou dráždit i mobily či vousy

Kontaktní alergické ekzémy jsou kvůli „chemizaci“ prostředí stále častější, říká **Monika Štefanová** z ambulance pro alergologii a klinickou imunologii Nemocnice Mělník.

JOSEF ŽÍDEK

LN Co je nejčastější příčinou kožních alergií?

Kožní projevy mohou způsobit různé alergenů. Mohou to být potraviny, u nás nejčastěji mléko, vejce, pšenice, sója, ořechy, mák, mořské plody, rajčata či citrusy, nebo léky – například antibiotika, anestetika, analgetika. U pylových alergií to může být kontakt s rizikovou rostlinou, například posazení do trávy, nebo kontakt se srstí rizikových zvířat – zpravidla to bývá kočka, pes, kůň a králík.

LN Mohou způsobovat alergie třeba hodinky nebo kosmetika?

Místní kožní projevy způsobují četné kontaktní alergenů, u nás

jsou to většinou nikl, kobalt, peruánský balzám (*přírodní produkt získávaný ze dřeva stromu zvaného vonodřev, používá se v kosmetice – pozn. red.*), složky parfémů, dvojjaderný draselný a další. Nikl je nejčastějším kontaktním alergenem i u dětí, ale v posledních letech překvapil dermatology stále častější výskyt kontaktní alergie na dočasné tetování černou henou.

LN Kde se alergické projevy na těle obvykle objeví?

Kopřivky a ekzémy se mohou vyskytovat po celém těle, kopřivky se někdy častěji vyskytují v místě tlaku oděvu, například spodního prádla. U kontaktní alergie to bývají oční víčka, ušní boltce, obličej, krk a výstřih, podpaží a třísla, zápěstí a podobně. Podle umístění někdy můžeme usuzovat na možnou příčinu.

LN To znamená?

Projevy na víčkách, uších a obličejí vedou obvykle k očním kapkám, vzdušným alergenům, dekorativní kosmetice, krémům, barvám na vlasy, brýlím, náušnicím, přípravkům na holení. Výsev na

Monika Štefanová FOTO ARCHIV

krku a ve výstřihu zase ukazují na bižuterii, cvočky, knoflíky, řetízků, límce, šály. V podpaží a tříslech bývají původcem deodoranty a parfémů, depilační krémy, barviva oděvů.

LN Proč naše kůže takto alergicky reaguje?

Kontaktní alergický ekzém je nejčastější formou ekzému dospělých a vzhledem k „chemizaci“ našeho životního prostředí je stále častější i u dětí. Jde o buňkami

zprostředkovanou alergickou reakci, která se projevuje po různé dlouhé době styku pokožky s alergenem. Mohou ho vyvolat různé látky v našem okolí, ať jsou povahy přírodní, či syntetické. Těchto látek je nyní popsáno asi 4300 a jejich počet není konečný, každoročně přibývají nové.

LN Alergen tedy může být někdy i tam, kde ho nečekáme...

Při studování výřtu příčin alergických reakcí mě samotnou překvapilo, že alergenem může být například i hudební nástroj kvůli obsahu niklu, telefonní sluchátko vinou plastů či mobilní telefon, kde stojí za alergií opět nikl.

LN Když je alergenů tolik, je vůbec možné je přesně zjistit?

Pro odhalení alergenů je důležitá anamnéza, kdy lékař zjišťuje začátek a délku trvání onemocnění, různé souvislosti a podle toho usuzuje na možné vyvolávající příčiny. Při pátrání po potravinových a vdechovaných alergenech mohou pomoci kožní testy s alergenem, takzvané prick testy, intradermální testy a vyšetření určitého typu protilátek v krvi.

K odhalení příčiny alergických reakcí pozdního typu, což právě ekzémy bývají, se provádějí tzv. epikutánní testy, kdy se na kůži zad aplikuje náplast obsahující sadu nejběžnějších kontaktních alergenů a hodnotí se kožní reakce nejčastěji po 48 a 72 hodinách.

LN Jakým omylům v souvislosti s alergiemi podléháme?

Nejčastějším mýtem nejen kolem kožních alergií je to, že pozitivní reakce testu na některý alergen znamená vždy odhalení příčiny kožních obtíží. Není tomu tak, důležitá je reakce na vyloučení alergenů. Totéž platí například i u potravinových alergií.

LN Často se nyní mluví o periorální dermatitidě neboli zánětu pokožky kolem úst, která trápí především ženy. Souvisí také s alergií?

Periorální dermatitida je doménou spíše dermatologů. Přesný mechanismus vzniku tohoto onemocnění není znám, ale jsou známy okolnosti, za kterých toto onemocnění obvykle vzniká.

Podle vyvolávajícího faktoru ji můžeme rozdělit na dvě hlavní

skupiny. První z nich je periorální dermatitida, která se objeví po předchozí lokální aplikaci kortikoidů. V rukou odborníka jsou tyto léky velkými pomocníky, pokud se však použijí nesprávně, zejména při špatně zvolené síle, typu, místu a době aplikace nebo diagnóze, pro kterou jsou předepsány, může dojít ke vzplanutí tohoto svízelného onemocnění.

LN A druhý typ?

Tím je periorální dermatitida, při níž je kůže podrážděna kosmetickými přípravky – pleťovými krémy, mlékem, make-upem, mýdly, čisticími vodami, zubními pastami s obsahem fluoru, ústními vodami, spreji, papírovými kapesničkami a podobně.

Další faktory, které jsou podezřelé z vyvolání nebo zhoršení tohoto onemocnění, jsou sluneční záření, umělé UV záření v solářiích, hormonální antikoncepce, poruchy střevního bakteriálního osídlení, poruchy mazových žláz a labilita kožních cév. Vyvolavatelé ale mohou být i sílice uvolňované při loupání kůry citrusových plodů, chlorovaná voda, prašné prostředí či vousy partnera.